

činih družbenikov, c) zaradi težave, izbrati iz spisov le tvarično primerno. — Tem razlogom pristavi predsednik še tudi, da so spisi Stritarjevi vsi še novi — stari nekako 16 let — in da se nahajajo v rokah učenjakov, po knjižnicah itd., in se toraj lahko še dobijo. Tudi prečita iz pisma Stritarjevega, da naj ravna vsakdo po svojem prepričanju brez zamere. Ker se je prvosedniku zdelo, da je dejanje odborovo posebej in novi predlog za se obravnati, dal je na glasovanje sklep odborov. Na opomin g. Hribarja, naj g. Trstenjak poprej utemelji svoj predlog, da tudi njega sliši veliki zbor, pusti se mu beseda. Gosp. Trstenjak utemeljuje svoj predlog v dolgem govoru, v katerem zahteva, naj se Matica ozira bolj na srednji stan, na meščanstvo, na ženstvo, kojemu naj pomaga do slovenske omike z „lepo knjigo“. Govori veliko o Stritarju in njegovih zaslugah, o matičinemu odboru manjšini pa o občinstvu slovenskem; zatrjuje, da govori za ta predlog v imenu mnogih učiteljev in duhovnov, obrtnikov in meščanov, katere ponosen zastopa itd. (Poprej že in vzlasti med govorom Trstenjakovim odide več zbornikov.) — Na to poprime prvosednik besedo v odborovem in v lastnem imenu, da mu je do tega, da se občni zbor izreče, je li odbor v tej stvari prav ravnal ali ne. Ker so nekateri hotli kaj še odgovorjati, pravi, da se to zgodi lahko po tem glasovanju, kadar bode prosto povedati vsakateremu svoje mnenje, da glasovati, in občni zbor pritrdi odborovemu ravnanju s 34 proti 13 glasom.

Potem spregovori še g. Klun rekši, da bi bil rad še pred glasovanjem govoril in povedal g. Trstenjaku, da je zelo čudno, kako more on priporočati štediti na eni strani pri črkah v imeniku itd., kar bi znašalo največ 10 gold., na drugi strani pa zahteva, naj Matica takoj žrtvuje 2000 gold. za spise Stritarjeve. Ko bi se bilo dokazalo, da je njihova izdaja potrebna, glasoval bi za-njo, al ta potreba se ni dokazala, spisi se še dobivajo itd. Tudi je sklicoval se g. Trstenjak na srednji stan, na meščane, obrtnike, pové naj nam gospod, na katere, morda se sklicuje celó na take, ki še niso udje „Slov. Matice“. Temu nasproti brani g. Trstenjak svoje stališče in ko izpregovori še g. prof. Raič, da so spisi Stritarjevi velike vrednosti, da bi Matici zalegli za pet in več let, da je Matica dolžna sploh skrbeti Slovincem za omiko, pristavi — ko se nikdo več ne oglasi — prvosednik to, da je zelo dvomljivo, bi li g. Stritar po vseh teh razpravah hotel še spuščati se v kak dogovor, in sklene tri četrt na sedem zvečer zbor „Matice Slovenske“.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

29.

S Hvara na Krk.

Parobrod je zažvižgal v tretjič. Prijatelji so se poslovili in odšli; ostal sem sam. Žive duše nisem poznal, kamor sem pogledal, zgolj neznani obrazi, zgolj tujci. Šel sem na krmo in začel gledati zadnje solnčne žarke, ki so poljubljali hvarska brda. Zagledam se v ona brda, katera so me spominjala ljubih domačih. Bog vé, kedaj se vrnem domu, morda nikdar več. In postalo mi je tesno ob srcu.

Parobrodu se je bilo nekaj prigodilo doli v parostroju, in zadržal se je dalje v hvarski luki, kakor je bil namenjen. Hvar je glavno mesto otoka Hvara. Grad in mesto imata beneško lice, lev sv. Marka se še vidi

na mnogih zgradbah. V dnu trga stoji katedrala, s katero bi se lahko ponašalo največje mesto. Odlikuje se ta cerkev z množino finega mramorja, in s slikami Palme mlajega, Dominika Ubertija in drugih beneških umetnikov, a samostan frančiškanski shranjuje veličanstveno sliko zadnje večerje, ki jo je naslikal italijanski umetnik Roselli, in je več potov mamila darežljivost sicer lakomnih Angležev. Palača „providura“ še ima one puste kleti ali ječe, kjer so obsojence stavili na muke. Okolo Hvara so večje in manje utrdbe, s katerih nam je razvidno, koliko je bilo Benečanom do tega mesta. Privatne palače niso obširne, ali ukusno so zidane, tako da se ne ustrašijo niti Benetk niti Rima. Ako jih potnik samo površno ogleda, more se prepričati, da je tu svoje dni bilo dokaj blagostanja. Milo podnebje, čisti, zdravi zrak je napotil mnoge rodoljube, da so vsled prigovarjanja glasovitega zdravnika dr. Ungerja ustanovili na Hvaru higieniško društvo, po katerem bi mogli na sušici hirajoči uživati vse ugodnosti, kar jih je mogoče v takem malem mestu.

Hrvatski in srbski bolniki hodijo na Madejro se zdraviti, pa imajo domá Madejro, lepi in zdravi otok hvarski. Marsikdo bi se lahko tu pozdravil, ali vsaj podaljšal življenje. Ljudje pač ne vejo, kaj in koliko jim priroda ponuja domá. Tu rastejo oljke in trs, palme, dateljni in limone. Kako prijetno je tu spomladi!

Otočani hvarski so okretni in resnobni pri delu, veseli in zabavni v društvu. Radi hodijo po svetu, kakor sploh oni ljudje, ki so prešinjani s trgovinskim duhom. Kedar jim je sreča poslužila, kedar je Bog poblagoslovil njihovo delo, radi se vračajo domov. Najraje zahajajo v Ameriko. Kdor bi lenobo pasel, njega potem vse prezira. Doma so ti otočani varčni, v družbi darežljivi, vselej in povsodi pa veseli; to je, karakteristika vstanovništva hvarskega.

„Pozor!“ slišim naposled debel glas. Vzdrmam se, kakor iz spanja. Kapitanov glas je bil. Spustili smo se po morju, in preleteli osem milj v eni uri. Zrl sem otožno nazaj po domači deželi, gledal sem te prve in sladke spomine svojega življenja. Gledal sem, kako zginjajo drug za drugim oni mali zatoni, ki na toliko dičijo naše obale. Zmračilo se je bilo uže, kar ugledam kapitana poleg sebe. „Gospod kapitan, lepa noč bode, kaj ne?“

„Ne vem.“

„E pa vendar!“

„Burja, burja! Burja v naših krajih, in to še na jesen, ni prijetna niti na suhem, tem manj na morju.“

„Burja! Kje se bode vzela?“ — odvrnil sem iznenaden. „Neboj je vedro, solnce je danes prijetno grelo, in morje je mirno, tiho.“

„Nič ne dé, ali brez burje ne opravimo. Barometer se je znižal. Danes je bilo solnce vedno v nekaki čmadini, roke so suhe in koža se sveti. Burja, burja!“

Jaz vendar nisem dal k sebi, da nas bode burja brila. Kapitan je to opazil, toraj je nadaljeval: „Burja, burja gospod! Pogledite tje preko Hvara. Ali vidite oni oblak, kako se para, kako se trga. Po tem sodim, da nam bode veter nagajal. In pod onim oblakom, ali ga vidite, kako je čisto? Tisto je burja razčistila. Kmalu bode prižvižgala. E, dragi moj gospod, jaz sem star, poznajem vreme, in tudi čutim, kedar se ima spreminiti. Mi stari pomorci, mi, ki plujemo vedno po morju kot galebi, mi ne verujemo morju, pa se vendar zanašamo na-nj. Nismo si iskreni prijatelji, pa tudi ne očitni nasprotniki. Psujemo je, kedar je razdraženo, in če je mirno, vendar je ne božamo. Grajamo veter, kedar ga ni, pa ga je potreba in bi ga radi, in psujemo ga, kedar zapiha in pobesni. On se za to ne zmeni, piha, dokler

mu je drago in kolikor mu je drago. Kedar sem zapovedoval ladijam na jadra, na stotine potov sem želel, da zapiha, pa ni hotel, in na tisoče potov je pihal in besnil, ko bi bil najraje videl, da ga ni. Tako je tako, neizkušeni moj gospod. Mornar, veter in morje so si pogosto v laséh, prijatelji so in neprijatelji. Veter drví mornarja na vse strani sveta, porine ga sem, vrže ga tje, da naposled nagne glavo in zaspi na veke. Nekateri imajo več sreče, nekateri manj.“ Izgovorivši to odide na most, pokliče poročnika, ter mu naroči, kaj naj se učini.

Nebes se je začel oblačiti. Postajalo je čedalje bolj hladno, kedaj pa kedaj je zapihalo, in popotniki so začeli zapenjati obleko, natikati rokavice, ali so roke vtekli v žepe, kakor je komu kazalo. Kapetan se je šetal po mostu, ter po gostem pogledoval proti suhemu. Nankrat se začuje nekako šumenje, kakor da bi na stotine konj kopitalo po suhi šumi, in kmalu potem je zabrnilo po morju, da je bila strahota. Na ladiji je vse omolknilo, samo štropot vijaka se je slišal, in kedaj pa kedaj glas pilota, ki je sem in tje dajal razna povelja. Potnikov je zmanjkalo na palubi, kot da si gori pogledal. Umaknili so se zvečine v notranje prostore, oni pa, ki niso mogli doli, odšli so v zatišje poleg ognjišča, da dobijo malo gorkote.

Jaz sem stal na kasaru in gledal, kaj se pripravlja. „Hvala Bogu, sedaj se more človek šetati mirno po palubi“, oglasi se kapitan, in se mi približa. „Pogledite, vse je prazno, sedaj si hočem malo nategniti kite, potreba je. Ob lepem vremenu ne morem nikamor, če grem po ladiji, koj zadenem tu ob enega, tam ob enega.“

Komaj da je bil kapitan izgovoril, ná, pa je bil veter tu, kakor da si ga iz rokava iztresel. Morali smo se z rokami oprijeti, da nas ni metal. Parobrod je obstal za hip, kakor da ga je kdo zavrl. „Burja! Ali vam nisem pravil, he!“ (Dalje prih.)

Trgovinska in obrtna zbornica

(Dalje.)

Ako bi bolezen, prej ko so minule te tri boleznine dôbe, nehala tako, da je bolni postal onemogli, pričelo bi se uže od tega časa odškodovanja za onemogle, ki so razmerjena v prilogi C.

C. Odškodnine za onemogle.

Zavarovalna doba		Izplačila rent onemoglim v odstot. zavarovane letne mezde
od	do	
leta		
1.	5.	20
6.	10.	25
11.	15.	30
16.	20.	35
21.	25.	40
26.	30.	45
31.	35.	50
36.	40.	55
41. leta počenši trajno		60

O p o m n j a. Le deloma onemoglim plačevala bi se odškodnina v razmerji onemoglosti.

Starostnine nezmožnih plačevale bi se po uzorcu D.

D. Odškodnine starostnih rent.

Zavarovalna doba		Izplačila rent po ostarelosti ne- vzmožnim delav- cem v odstot. zavarovane letne mezde
od	do	
leta		
1.	5.	—
6.	10.	*)
11.	15.	20
16.	20.	25
21.	25.	30
26.	30.	35
31.	35.	40
36.	40.	45
41.	45.	50
46.	50.	55
51. leta počenši trajno		60

*) Delavec ali njegovi dediči bi se odpravili s polovico zavarovane letne mezde.

Vse te odškodnine bi se ne mogle niti prodati niti zarubiti.

15. Rente nadživečih bi iznašale:

- Za vdovo usmrtenega ali umrlega do njene smrti ali zopetne omožitve in za vdovca, če in kolikor časa bi bil nezmožen za prislužek, 40% rente odmerjene usmrtenemu ali umrlemu;
- za vsako nadživeče zakonsko ali nezakonsko dete do dovršenega 15. leta 20% rente odmerjene usmrtenemu ali umrlemu.

Rente nadživečega zakonskega in otrok skup bi ne smele presegati 80% rente odmerjene umrlemu; ako bi bile po ravno imenovanih postavkah višje, znižale bi se razmerno pojedine rente;

- za sorodnike umrlega, ako jim je bil edini rednik (hranitelj), če bi bili potrebni, do njihove smrti 40% rente umrlemu odmerjene;
- vdova, ki bi se zopet omožila, odpravila bi se z enolotno zavarovano letno mezdo.

Izplačevanje rent otrokom ali vdovcu, ki bi se zopet oženil, ostalo bi nespremenjeno in bi vživali otroci svoje rente do najvišjega deleža 40% rente umrlemu odmerjene.

16. Vsa druga določila predloge zakona o zavarovanji proti nezgodam se zlagajo v pomislih razsnovanih v tem osnovnem načrtu.

Po nevrivljivi misli zbornice bilo bi neizmerno velike koristi, ako bi vis. c. kr. ministerstvo hotelo blagovoljno na to delati, da bi se tako osnovano obvezno vesoljno državno zavarovanje istodobno pričelo ne le tostran države, marveč tudi na Ogerskem in v sosednih državah, ker bi se tako najboljše varovala vzajemnost bremen vseh vdeležencev ustanove, zlasti trgovine, rokodelstva, obrti, kakor tudi gozdarstva in kmetijstva.

Opiraje se na navzoče ugovore proti predlogi zakona o zavarovanji proti nezgodam in na daljne razprave v privitem osnovnem načrtu za vesoljno državno zavarovanje delavcev, usoja si najudanejšje podpisana trgovinska in obrtna zbornica zaprositi:

Vis. c. k. ministerstvo za trgovino naj bi blagovoljilo to prošnjo natanko pretresti dati ter visoko naklonjeno na to delati, da bi se kolikor možno na-njo oziralo o preurejevanji zakona o zavarovanji proti nezgodam, ki se je bil predložil visokemu državnemu zboru v minuli sejni dôbi.

Poročevalec predlaga potem sledeče: Slavna zbornica naj pritrdi tej prošnji položec jo vis. c. k. trgo-